*Věda a perspektivy № 6(25) 2023*
*ISSN 2695-1584 (Print)*
*ISSN 2695-1592 (Online)*

# SÉRIE “Pedagogika”

*https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-6(25)-45-55*

**Ірина Білецька**

*доктор педагогічних наук, професор,*
*завідувач кафедри теорії та практики іноземних мов,*
*Уманський державний педагогічний університет*
*імені Павла Тичини, м. Умань, Україна,*
*https://orcid.org/0000-0002-3372-9100*

## ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У США

**Анотація.** У статті здійснено спробу проаналізувати шляхи модернізації системи професійної підготовки вчителів іноземної мови через інформатизацію вищої освіти у Сполучених Штатах Америки. Основна увага приділена використанню комп’ютерних програм, мультимедійних технологій, Інтернет-технологій та навчанню в режимі он-лайн у процесі іншомовної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності. Зокрема, встановлено, що на сьогодні застосування комп’ютера при вивченні мови в американських університетах виходить за межі традиційних функцій. Він, перш за все, стає міжнародним засобом зв’язку та джерелом інформації, необхідної для навчання професійному іншомовному спілкуванню. Крім того, це допомога для здійснення наукових досліджень, обробки зовнішніх щойно сформованих дій на рівні мотивів і потреб, а також засіб створення інтерактивності для надання навчанню реальних умов, у яких відбувається іншомовне спілкування. В іншомовній професійній освіті США популярною сьогодні є система Computer-Assistant Language Learning (CALL), яка передбачає використання комп’ютера як допоміжного інструмента для подання й оцінювання матеріалу. З’ясовано, що пріоритетного значення в мовній професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови набувають мультимедійні технології (compact disc read only memory, CD-audio, CD-video, CD + G, CD-information, CD-phono, CD-TV, LV (Laser Vision). Досліджено, що застосування охарактеризованих Інтернет-технологій у процесі професійної

підготовки майбутніх учителів іноземної мови відкривають педагогам можливість для індивідуальної роботи з кожним студентом. У Сполучених Штатах Америки більше 50 % закладів вищої освіти використовують дистанційні он-лайн програми як обов'язкову складову освітнього процесу, в тому числі й при вивченні іноземних мов. Американська модель дистанційного навчання характеризується формуванням віртуальних університетів, де використовують сучасні інформаційні технології.

**Ключові слова:** професійна підготовка, вчитель іноземної мови, інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійні технології, Інтернет-технології, он-лайн програми.

**Iryna Biletska**

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,*
*Head of the Department of Theory and Practice of Foreign Languages of*
*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine,*
*https//orcid.org/0000-0002-3372-9100*

## INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES IN THE USA

**Abstract.** The article is devoted to the analysis of modernizing ways of the professional foreign language teachers training system through higher education informatization in the USA. Special attention is paid to the usage of computer programs, multimedia technologies, Internet-technologies and also on-line teaching in the process of students foreign language training for their professional training. In particular, it has been found that today the use of computers in language learning in American universities goes beyond traditional functions. First of all, it is becoming an international means of communication and a source of information necessary for teaching professional foreign language communication. In addition, it is an aid to research, processing external newly formed actions at the level of motives and needs, and a means of creating interactivity to provide students with real-life conditions in which foreign language communication takes place. In the USA, the Computer-Assisted Language Learning (CALL) system is currently popular in foreign language professional education, which involves the use of a computer as an auxiliary tool for presenting and evaluating material. It has been found that multimedia technologies (compact disc read only memory, CD-audio, CD-video, CD+G, CD-information, CD-phono, CD-TV, LV (Laser Vision) are gaining priority in the language professional training of future foreign language teachers. It has been

proved that the use of the described Internet technologies in the process of professional training of future foreign language teachers opens up opportunities for teachers to work individually with each student. In the United States of America, more than 50 % of higher education institutions use distance online programs as a mandatory component of the educational process, including in the study of foreign languages. The American model of distance learning is characterized by the formation of virtual universities where modern information technologies are used.

**Keywords:** professional training, foreign language teacher, informatively communication technologies, multimedia technologies, Internet-technologies, online programs.

**Постановка проблеми.** Сучасні умови розвитку суспільства вимагають кардинальних змін в освіті в цілому та в мовній освіті зокрема. Особливою рисою XXI століття є те, що воно визначене ЮНЕСКО віком поліглотів, що передбачає знання не однієї, а кількох іноземних мов. Оскільки іноземна мова стає засобом інтеркультурного спілкування, цим пояснюється переосмислення не тільки концепцій мовної освіти, але й вищої професійної освіти. З огляду на це актуальним стає вивчення позитивного досвіду розвинених країн щодо професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Тут, на нашу думку, заслуговує на увагу практика викладання і вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти Сполучених Штатів Америки.

Ключовою ідеєю модернізації американської педагогічної освіти сьогодні є удосконалення якості професійної підготовки вчителів іноземних мов через інформатизацію навчального процесу. Навчання із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, що мають потужний навчальний, розвивальний та виховний потенціал, стало звичним за останні десятиліття для більшості університетів США, які готують учителів іноземної мови.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Необхідно зазначити, що в галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі вже накопичено значний науковий потенціал завдяки роботам В. Бикова, А. Верланя, Р. Вільямс, Л. Карташової, О. Ляшенко, Ю. Машбиця, Н. Ничкало та ін. Специфіку інформаційних технологій навчання іноземних мов аналізували О. Жукова, М. Кабардов, Т. Комарницька, Л. Смалько та ін. Безпосередньо до дослідження особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій в іншомовній освіті звертались Н. Бідюк, Д. Заїка, І. Пасинкова, І. Самойлюкевич та ін. Серед американських учених, які ретельно займались вивченям цієї проблеми, можна виділити Г. Дудні, Р. Едварда, Дж. Корбетта, Л. Петрідес, Н. Хоклі та ін.

**Метою** нашої статті є аналіз шляхів модернізації системи професійної підготовки вчителів іноземної мови через інформатизацію вищої освіти у

США. Основна увага приділена використанню комп'ютерних програм, мультимедійних технологій, Інтернет-технологій та навчанню в режимі он-лайн у процесі іншомовної підготовки студентів до професійної діяльності.

**Виклад основного матеріалу.** Аналізуючи зміни, що відбувалися за останні роки в теорії та практиці іншомовної освіти, можна констатувати, що інформаційні технології, дистанційні форми навчання перестали бути просто модними словами й перейшли до розряду реальних справ. Від рівня розвитку засобів навчання й раціональної організації їхнього використання залежать ефективність і кінцевий результат навчання іноземних мов.

Варто підкреслити, що саме у США були зроблені перші спроби використання комп'ютера у навчанні мов. Це сталося на початку 60-х років XX століття у двох університетах: Стенфордському – під час застосування програми навчання російської мови та Нью-Йоркському – німецької мови. У розвитку комп'ютерних технологій для навчання мов ключову роль відіграв «PLATO проект», який розпочався у 1960 році в Іллінойському університеті і засвідчив важливість проблеми.

На сьогодні застосування комп'ютера при вивченні мови в американських університетах виходить за межі традиційних функцій (тьюторської та стимулюючої). Він, перш за все, стає міжнародним засобом зв'язку та джерелом інформації, необхідної для навчання професійному іншомовному спілкуванню. Крім того, це допомога для здійснення наукових досліджень, обробки зовнішніх щойно сформованих дій на рівні мотивів і потреб, а також засіб створення інтерактивності для надання навчанню реальних умов, у яких відбувається іншомовне спілкування.

Дослідники в галузі використання електронних засобів інформації для навчання іноземних мов відзначають ефективність таких завдань, як робота в електронній мережі власної країни і за кордоном, між студентами та викладачами, спілкування в малих групах за комп'ютером тощо [1].

На нашу думку, досить цікавою є популярна сьогодні в іншомовній професійній освіті Сполучених Штатів Америки система Computer-Assistant Language Learning (CALL), яка поширилася у 80-х роках минулого століття. Це такий підхід до викладання мов, який передбачає використання комп'ютера як допоміжного інструмента для подання й оцінювання матеріалу. Американський дослідник М. Леві визначає CALL як пошук і дослідження методів використання комп'ютера у навчанні мов. У 1985 році відбулася перша конференція CALL, на якій викладачами-філологами обговорювались проблеми впровадження комп'ютерних технологій і яка стала стимулом для активізації діяльності у цій сфері [2].

Як стверджує Д. Заїка, американські вчені виділяють у розвитку CALL такі три напрями: біхевіористичний, комунікативний, інтеграційний. Так,

запропонований Р. Тейлором (R. Taylor), біхевіористичний напрям розглядає комп'ютер як тьютора (наставника) і засіб транспортування навчального матеріалу студентам. При цьому діяльність CALL базується на стимулюванні таких типів інтерактивності, як «студент – комп'ютер», «студент – студент».

Науковці Д. Хілі (D. Healey) та Н. Джонсон (N. Johnson) розробили програми, які мають на меті практикування професійного спілкування певною мовою та передбачають читання, реконструкцію текстів і мовні ігри. При цьому функції комп'ютера як тьютора стають дещо ширшими: процес пошуку правильної відповіді передбачає велику кількість її варіантів, а також системи контролю та взаємодії. Завдання навчання полягає не в тому, щоб стимулювати до пошуку правильної відповіді, а в тому, щоб створювати дискусію у формі обговорень певних подій і явищ [3, с. 199].

Засновником комунікативного напряму є Дж. Андервуд (J. Underwood), який виділяє наступні принципи CALL:

- основна увага повинна приділятися навчанню мовлення, а граматика вважається допоміжним засобом;
- стимулювання творчої мовленнєвої діяльності студента;
- навчати аналізувати;
- використовувати доцільні стилі мовлення відповідно до різних умов і ситуацій;
- не відтворювати матеріал підручника, а досліджувати його та робити певні висновки.

Що ж стосується третього, інтеграційного напряму, то він базується на мультимедійних технологіях, які набувають пріоритетного значення в мовній професійній підготовці майбутніх вчителів іноземної мови. Практично в усіх американських університетах, починаючи ще з 60-х років XX століття, запроваджені курси з медіа.

Технологія мультимедіа – це сукупність прийомів, методів, способів вироблення, обробки, зберігання, передачі аудіовізуальної інформації, заснованих на використанні технології компакт-диска CD-ROM (compact disc read only memory), CD-audio, CD-video, CD + G, CD-information, CD-phono, CD-TV, LV (Laser Vision).

Проаналізувавши різні пакети програмних засобів, що реалізують вищезазначену технологію, а також мультимедіа-курси, які використовуються в американських закладах вищої освіти під час навчання іноземних мов, можна виокремити наступні технічні можливості сучасних систем мультимедіа:

- функціонування бази даних аудіовізуальної інформації з можливістю вибору кадру з бібліотеки аудіовізуальних програм й «просування в глиб» обраного кадру;
- вибір необхідної користувачеві лінії розвитку розглянутого сюжету;

- «маніпуляція» (накладення, переміщення) аудіовізуальною інформацією, представленою в різній формі, як у межах поля даного, так і попереднього (наступного) екрана;

- контамінація аудіовізуальної інформації, представленої в різній формі;

- реалізація анімаційних ефектів;

- деформування візуальної інформації, представленої в різній формі, за різними параметрами (наприклад, збільшення або зменшення певного лінійного параметра, розтягування або стягнення зображення);

- дискретна подача аудіовізуальної інформації: з розривами, пробілами, можливістю виключення (доповнення) частини інформації й подання аудіоінформації в висхідному (спадному) звуковому тоні;

- тонування зображення – зафарбування певними кольорами або колірним тоном більшої або меншої яскравості чи насиченості певного контуру на зображенні фігури;

- відтінювання зображення (накладення тіні) – зафарбування певними кольорами ясного тону тієї частини зображення, на яку попадає світло від передбачуваного джерела;

- фіксування обраної частини візуальної інформації для її наступного переміщення або розгляду «під лупою»;

- «багатовіконне» подання аудіовізуальної інформації на одному екрані з можливістю зробити активною будь-яку частину екрана (наприклад, в одному «вікні» – відеофільм, в іншому – текст);

- демонстрація «зовнішньої сторони» візуальної інформації;

- демонстрація подій у реальному часі (у вигляді відеофільму).

Таким чином, технічні можливості систем мультімедіа дозволяють інтегровано представляти на екрані комп’ютера будь-яку аудіовізуальну інформацію, яку реалізує інтерактивний діалог користувача із системою [4].

Якщо говорити про дидактичні можливості систем мультимедія, то варто виділити:

1) інтенсифікацію процесу навчання;

2) реалізацію активних методів навчання;

3) закріплення й відпрацьовування отриманих знань;

4) сприяння підвищенню мотиваційного аспекту навчання;

5) реалізацію систематичного й об’єктивного контролю знань і умінь учнів;

6) формування навичок організації й проведення самостійної роботи студентів і пошукової активності особистості;

7) звільнення викладача від зайвої роботи з метою економії навчального часу для його використання на складніші освітні операції;

8) розвиток інформаційної культури особистості, організаційних й управлінських умінь [5, с. 27].

Педагогічна мета використання технології мультимедіа визначається можливістю реалізації інтенсивних форм і методів навчання, посилення його мотиваційного компоненту через застосування сучасних засобів обробки аудіовізуальної інформації, підвищення рівня емоційності її сприйняття, формування вмінь реалізовувати різноманітні форми самостійної діяльності з її обробки.

Американські педагоги переконані, що застосування мультимедійних навчальних програм у процесі іншомовної освіти сприяє формуванню інтересу до знань, що, в свою чергу, впливає на активізацію й зосередження уваги студентів при вивченні іноземної мови.

Як стверджують дослідники, на початок XXI століття можна говорити про сформовану систему американської медіапедагогіки, яка за допомогою Інтернет-сайтів, публікацій, конференцій впливає на інші країни. В США активно діє кілька великих асоціацій медіаосвіти: Центри медіаосвіти (Center for Media Education) у Вашингтоні, Нью-Мексико, Центр медіаграмотності (Center for Media Literacy) в Лос-Анджелесі, Освітній відеоцентр (Educational Video Center) у Нью-Йорку, асоціації «Стратегії з медіа грамотності» (Strategies for Media Literacy) в Сан-Франциско, Центр медіакультур (Media Art Center) в Сіетлі, Фонд медіаосвіти (Media Education Foundation) та інші.

У США розроблена концепція Національної інформаційної інфраструктури (National Information Infrastructure), яка має прикладну орієнтацію на різні галузі, серед яких одне з основних місць посідає освіта. Єдина інформаційна система в системі освіти спрямована на надання студентам і викладачам швидкого доступу до широких освітніх ресурсів. Тому безцінною і неосяжною базою для іншомовної освіти, задоволення професійних та особистих інтересів і потреб майбутніх учителів іноземної мови є інтернет-технології.

У методичній літературі США термін «інтернет-технологія для здійснення іншомовної освіти» трактується як сукупність форм, методів, засобів, прийомів навчання іноземній мові з використанням ресурсів мережі Інтернет. Тобто, це використання мережі Інтернет у навчанні іноземній мові [4].

За останнє десятиріччя написано чимало робіт, в яких дослідники (П. Зразків, О. Жукова, Є. Полат, О. Тарнопольський) розкривали позитивний вплив різних інтернет-технологій на формування іншомовної комунікативної компетенції студентів. Проте одна лише наявність доступу до інтернет-ресурсів не гарантує швидку та якісну мовну освіту. В американській науковій літературі можна зустріти інформацію про те, як методично неграмотно побудована робота з інтернет-ресурсами сприяла формуванню в студентів не лише помилкових стереотипів і узагальнень про культуру країни, мова якої вивчається, але навіть расизму і ксенофобії. Саме тому на сучасному

етапі навчання іноземних мов у США, коли освіта потребує інтенсивного впровадження принципів полікультурності, виникає гостра необхідність у розробці таких навчальних інтернет-ресурсів, які були б спрямовані на комплексне формування і розвиток:

- усіх компонентів іншомовної комунікативної компетенції (мовних, граматичних, соціокультурних, навчально-пізнавальних);
- комунікативно-когнітивних умінь здійснювати пошук і відбір, робити узагальнення, класифікувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію;
- комунікативних вмінь демонструвати і обговорювати результати роботи з Інтернет-ресурсами;
- вмінь використовувати ресурси Інтернету для освіти і самоосвіти з метою знайомства з культурно-історичною спадщиною різних етнічних груп, а також виступати як представник рідної культури, країни, міста тощо;
- навичок використання Інтернету для задоволення своїх інформаційних інтересів і потреб.

Можна виділити принаймні два основні дидактичні компоненти Інтернету, а саме:

- форми телекомунікації (комунікації за допомогою інтернет-технологій), серед яких найпоширенішими є електронна пошта, чат, форум, ICQ, відео-, веб-конференції та які використовуються в навчальних цілях у процесі вивчення іноземної мови, про що засвідчує велика кількість наукових робіт [4];
- інформаційні навчальні ресурси, що містять текстовий, аудіо- та візуальний матеріал на різну тематику різними мовами. Вони створюються виключно для навчальних цілей і можуть бути розроблені з різних предметів, включаючи іноземну мову.

В англомовній літературі можна знайти п’ять видів найпопулярніших навчальних Інтернет-ресурсів: хотліст (hotlist), мультимедіа скрепбук (multimedia scrap-book), трежа хант (treasure hunt), сабджект семпл (subject sampler) і вебквест (webquest). Транслітерація при перекладі цих термінів з англійської мови на українську використовується нами з метою уникнення понятійної плутанини при роботі із зарубіжними методичними матеріалами [6].

Хотліст (hotlist – список за тематикою) – це перлік Інтернет-сайтів (із текстовим матеріалом), що стосуються теми, яка вивчається. Він полегшує пошук необхідної інформації. Потрібно лише ввести ключове слово в пошукову систему Інтернету і ви отримаєте список на задану проблему.

Мультимедіа скрепбук (multimedia scrapbook – мультимедійна чернетка) є так званою колекцією мультимедійних ресурсів. Тут містяться не лише текстові сайти, але й фотографії, аудіофайли, відеокліпи, графічна інформація

та дуже популярні сьогодні анімаційні віртуальні тури. Студент легко може скачати всі файли і використати їх як інформаційний та ілюстративний матеріал при вивченні певної теми з іноземної мови.

Трежа хант (treasure hunt – полювання на скарби) в цілому нагадує хотліст і скрепбук, оскільки містить посилання на різні сайти з теми, що вивчається. Але відмінність полягає в тому, що кожне з посилань має запитання за змістом сайту, за допомогою яких педагог скеровує пошукову діяльність студентів. У кінці трежа хант студенту може бути задане одне загальне запитання на цілісне розуміння теми (фактичного матеріалу), розгорнута відповідь на яке включатиме інформацію з попередніх більш детальних запитань із кожного з сайтів.

Сабджект семпл (subject sampler) є другим за рівнем складності після трежа хант. Після вивчення кожного аспекту теми студентам необхідно відповісти на соціально гостре чи дискусійне запитання. Тобто їм необхідно не просто ознайомитися з матеріалом, але й висловити й аргументувати власну думку. Тут також є посилання на текстові та мультимедійні матеріали мережі Інтернет.

Найскладнішим типом навчальних Інтернет-ресурсів є вебквест (webquest – інтернет-проект) – це сценарій організації проєктної діяльності студентів із будь-якої теми з використанням ресурсів Інтернету. Він включає всі компоненти чотирьох зазначених вище типів, передбачає проведення проєкту за участю всіх студентів і за формою організації роботи нагадує інтерактивну методику з використанням методу ажурної пилки.

Таким чином, застосування охарактеризованих Інтернет-технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови відкривають педагогам можливість для індивідуальної роботи з кожним студентом. А студентам, у свою чергу, стають доступними навчальні матеріали (автентичні тексти, аудіо- та відеоінформація), які забезпечують набагато вищий рівень сприйняття іншомовної інформації.

У Сполучених Штатах Америки більше 50 % закладів вищої освіти використовують дистанційні он-лайн програми як обов'язкову складову освітнього процесу, в тому числі й при вивченні іноземних мов. Американська модель дистанційного навчання характеризується формуванням віртуальних університетів, де використовують сучасні інформаційні технології.

Віртуальна освіта забезпечує асинхронну взаємодію викладача і студентів засобами мережі Інтернет і представлена у США неформальними й формальними компонентами. Вивчення іноземної мови в режимі он-лайн є освітньою послугою оригінальної системи управління навчанням (Learning management system – LMS) на основі програмного забезпечення, що передбачає створення порталу, в якому представлено зміст навчального

курсу, основні завдання для обов'язкового виконання, відомості про сплату послуг, чати та інші засоби зв'язку студентів і викладачів. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія здійснюється в он-лайн режимі, через телефонний зв'язок та листування. Проте не виключається й можливість безпосереднього контакту учасників освітнього процесу через групові поїздки та інші форми діяльності. Оцінка навчальних досягнень студентів відбувається через комбінацію он-лайн і оф-лайн контролю.

Основними характеристиками віртуальних університетів є відсутність територіальних меж та визначеного місця розташування, регламенту й розкладу занять, активне використання інноваційних підходів до організації навчання і в формуванні змісту освіти, нових моделей управління та фінансування.

Найбільш поширеними програмами, які були розроблені та використовуються з метою допомогти викладачам доповнити свої навчальні матеріали і зробити їх більш релевантними, вважаються Eclipse, Gapmaster, MacReader, Super Cloze, Text Tanglers та інші.

Чисельне зростання студентів віртуальних університетів свідчить про популярність і стрімкий розвиток он-лайн освіти, що пояснюється її доступністю та комфортністю. Проте це викликає занепокоєння з боку офіційних установ і професійних спілок унаслідок невизначеності ефективності й якості послуг, які при цьому надаються. Так, у 24 штатах США заборонено введення повної віртуальної освіти, рекомендовано використовувати її як додаткову в межах традиційної.

Подальший розвиток освіти у режимі он-лайн передбачає забезпечення її якості, характеристиками якої мають стати не тільки відповідні стандартам навчальні курси і програми, результати контрольних зрізів, а й сертифікація професійної кваліфікації «віртуального» педагога.

**Висновки.** Отже, на підставі проаналізованого матеріалу можна стверджувати, що стратегічним напрямом модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у сучасних Сполучених Штатах Америки є вдосконалення її технологій, які визначають характер і особливості стосунків викладача і студента. Серед загальних тенденцій удосконалення технологій іншомовної освіти в закладах вищої педагогічної освіти США можна виділити найсуттєвіші:

1) широке практикування віртуального навчання за відсутності безпосереднього контакту між викладачем і студентом, що забезпечується використанням інформаційних і комунікаційних технологій з метою двобічного опосередкованого зв'язку між суб'єктами освітнього процесу з можливістю проведення цільових зустрічей між ними;

3) розширення систематичної та організаційно забезпеченої самостійної роботи майбутніх учителів іноземної мови, форми якої конкретизуються в

залежності від рівня знань та підготовки, цілей іншомовної освіти та специфіки майбутньої педагогічної діяльності;

4) комплексне використання сучасної техніки та комп'ютерних програм у під час навчання іноземних мов;

5) творчий підхід педагогів закладів вищої освіти щодо цілеспрямованого комбінування різноманітних інноваційних технологій у процесі іншомовного навчання.

***Література:***

1. Baltra A. Language Learning through Computer Adventure Games. *Simulation and Gaming.* 1990. № 21 (4). P. 445–452.

2. Сороко Н. В. Застосування мультимедійних технологій при вивченні мов у країнах зарубіжжя. URL : http://www.google.com.ua/search?hl=ru&q

3. Заїка Д. В. Засоби формування професійного іншомовного спілкування студентів немовних факультетів університетів США. *Проблеми сучасного підручника:* зб. наук. праць. Випуск 7. Луцьк, 2007. С. 194–201.

4. Жукова Е. С. Педагогические условия применения мультимедийных программ при обучении иностранному языку в вузе. *Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах :* матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 22.03.2004 р.). Тернопіль : ТГПУ, 2004. С. 45–55.

5. Коношевський Л. Л. Дослідження особливостей застосування комп`ютерної техніки в навчальному процесі педвузу : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 1996. 169с.

6. Belz J. A., Thorne S. L. Computer-mediated Intercultural Foreign Language Education. Boston, MA : Heinle & Heinle, 2006.

***References:***

1. Baltra, A. (1990). Language Learning through Computer Adventure Games. *Simulation and Gaming*, 21 (4), 445–452 [in English].

2. Soroko, N. V. Zastosuvannja mul'timedijnih tehnologij pri vivchenni mov u kraïnah zarubizhzhja [Application of multimedia technologies in language learning in foreign countries]. *www.google.com.ua* Retrieved from http://www.google.com.ua/search?hl=ru&q [in Ukrainian].

3. Zaïka, D. V. (2007). Zasobi formuvannja profesijnogo inshomovnogo spilkuvannja studentiv nemovnih fakul'tetiv universitetiv SShA [Means of formation of professional foreign language communication of students of non-language faculties of universities in the USA]. *Problemi suchasnogo pidruchnika - Problems of the modern textbook*, 7, 194–201 [in Ukrainian].

4. Zhukova, E. S. (2004). Pedagogicheskie uslovija primenenija mul'timedijnyh programm pri obuchenii inostrannomu jazyku v vuze [Pedagogical conditions for the use of multimedia programs in teaching a foreign language in a university]. *Proceedings from: Vseukr. naukovo-praktychna konferentsiia «Aktual'ni problemi vikladannja inozemnih mov u vishhih navchal'nih zakladah» – The All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Actual problems of teaching foreign languages in higher educational institutions».* (pp. 45-55). Ternopil' : TGPU [in Ukrainian].

5. Konoshevs'kij, L. L. (1996). Doslidzhennja osoblivostej zastosuvannja komp`juternoï tehniki v navchal'nomu procesi pedvuzu [Study of the peculiarities of the use of computer technology in the educational process of a pedagogical university]. *Candidate's thesis.* Kïiv [in Ukrainian].

6. Belz, J. A., Thorne, S. L. (20060. *Computer-mediated Intercultural Foreign Language Education.* Boston, MA : Heinle & Heinle [in English].